

Katalogizační politika

České vydání Dodatků 2002 (k AACR2R, revize 1998)

V březnu 2004 byly Národní knihovnou ČR vydány v pořadí již páté dodatky k českému vydání Anglo-amerických katalogizačních pravidel. Po formální stránce i tyto Dodatky 2002 zachovávají stávající formu vydávání průběžných aktualizací AACR2R v tištěné podobě na volných listech, která zahrnuje jednak části listů určené k výměně či přelepení, jednak přetisky celých stran sloužící k nahrazení či doplnění původního textu.

Obsahem dodatků jsou běžné opravy zahrnující množství menších či větších odlišností a změn v jednotlivých pravidlech či částech textu nebo v příkladech, na které jsou již uživatelé AACR2R zvyklí. Nově však dodatky obsahují i řadu doplňků a změn zásadního charakteru. Dochází k nahrazení předchozího znění textu dvou celých kapitol texty novými. Jde o kapitolu **3 Kartografické dokumenty** a kapitolu **12 Pokračující zdroje**, která kompletně mění a nahrazuje původní kapitolu 12 **Seriály**. V souvislosti s tím dochází k podstatným změnám také v příloze **D Slovník termínů**, ve které se objevuje řada nových pojmů i definic, popř. některé původní definice jsou nahrazeny textem nového znění.

V dalším textu podrobněji popíšeme kapitolu **12 Pokračující zdroje** a změny, které tato kapitola přináší pro katalogizační teorii i praxi. V souvislosti s tím však nejdříve musíme upozornit na konkrétní terminologické změny v příloze D Slovník termínů. *Seriál* je zde nově zahrnut spolu s *integračním zdrojem* mezi tzv. *pokračující zdroje*:

Pokračující zdroj. Continuing resource

Bibliografický zdroj, který je vydáván bez předem určeného konečného data vydání. Pokračující zdroje zahrnují seriály a integrační zdroje.

Seriál. Serial

Pokračující zdroj, postupně vydávaný po jednotlivých částech, obvykle číslovaných, bez předem stanovené doby ukončení. Seriály zahrnují deníky, časopisy, elektronické časopisy, seznamy (adresáře) na pokračování, výroční zprávy, noviny a monografické edice.

Integrační zdroj. Integrating resource

Bibliografický zdroj, který je doplňován nebo pozměňován aktualizacemi. Tyto aktualizace nestojí samostatně a jsou integrovány do jednoho celku. Integrační zdroje mohou být konečné nebo na pokračování. Příkladem jsou aktualizace na volných listech a aktualizace webových stránek.

Dále je nutné upozornit, že mezi integrační zdroje řadíme mimo *aktualizací* nově také *iterace*, v české katalogizační praxi doposud vnímané jako samostatná monografická vydání:

Aktualizace (na volných listech). Updating loose-leaf
Integrační zdroj, který se skládá z jednoho nebo více základních svazků, aktualizovaných jednotlivými volnými stranami, které se vkládají, odstraňují a/nebo nahrazují.

Iterace. Iteration

Příklad integračního zdroje, který zahrnuje jak jeho první vydání, tak i jeho aktualizovaná vydání.

Samo toto nové členění pokračujících zdrojů není pouze problémem terminologickým, ale prolíná celou kapitolu 12 a přímo souvisí se způsobem katalogizačního popisu jednotlivých druhů těchto dokumentů jako seriálů nebo jako integračních zdrojů.

Obecně se dá říci, že pokud dochází v průběhu vydávání pokračujících zdrojů ke změnám v oblasti údajů o názvu a odpovědnosti, v oblasti údajů o vydání či ke změnám v číslování atd., postupuje katalogizátor jiným způsobem v případě seriálů a jiným způsobem v případě integračních zdrojů.

Seriály: nevyžaduje-li změna nový záznam (podmínky pro jednotlivé oblasti jsou v Pravidlech specifikovány), v původním záznamu se zapíše poznámka o změně (opět specifikováno).

Integrační zdroje: vyskytne-li se jakákoli změna (a tato změna nevyžaduje nový záznam), změní se údaje v záznamu tak, aby odrážely současný stav, a předcházející údaje se zapíší do poznámky (specifikováno).

Popis aktualizací a iterací

Problematika popisu aktualizací na volných listech je v kapitole 12 Pokračující zdroje, vydané v českém jazyce v rámci Dodatků 2002 k AACR2R, řešena nově. Dříve se jimi okrajově zabývala pouze kapitola 2 Pravidel, další informace bylo možné nalézt také na webových stránkách Národní knihovny v Dotazech ke katalogizaci (viz dotaz č. 194). Popis iterací jako pokračujících zdrojů nebyl doposud v českých AACR2R řešen vůbec.

Jednotlivé aktualizace na volných listech nemohou být považovány za samostatný bibliografický zdroj. Obvykle mívají přiděleno stejné ISBN jako tzv. základní dílo, ke kterému vycházejí a jež doplňují, případně pozměňují či nahrazují. Z tohoto důvodu se nekatalogizují samostatně, ale zakládá se jeden seriálový záznam společný pro základní dílo i pro jednotlivé aktualizace, které lze připisovat pomocí pole pro poznámku k obsahu dokumentu (ve formátu UNIMARC je to pole 327).

Obr. č. 1 Příklad popisu aktualizace ve formátu UNIMARC (vybraná pole)

Báze NK001 - Formát SE - Lokální záznam - NEW694.MRC	
Návěští	LDR _ _ _ _ _ nas^^22-----^^^450^
Název, odpově.	200 1 a Vedení mateřské školy f Jana Buriánová, Věra Jakoubková, Hana Nádvořníková a kolektiv
SÚ-č. seriál	207 0 a Základní dílo 1997-^^^^
Nakladatel. úd.	210 _ a Praha c Josef Raabe d 1997-^^^^
Úd. fyz. popisu	215 _ a ^^^sv. (na volných l.) d 26 cm
Úd. o edici	225 2 a Nahližet - nacházet
P.k fyz. popisu	307 _ a Aktualiz. na volných l.
P.k fyz. popisu	307 _ a Součástí 5., 9. a 16. aktualiz. jsou další pořadače
P.o periodici.	326 _ a Vychází nepravidelně
P.k obsahu	327 1 a základní dílo. [420] s. a 1. aktualiz. (září 1997) - 27. a aktualiz. (únor 2004)-
Edice	410 0 1 2001^ a Nahližet - nacházet
Sigla, sign.vl.	910 _ a ABA001 s zákl. dílo - 27. aktualiz.- t n

Oproti aktualizacím u **iterací** jde vždy o nová samostatná vydání, zpravidla aktualizovaná k určitému datu, z nichž každé má většinou přiděleno vlastní ISBN. Zatímco v dosavadní katalogizační praxi stála každá z iterací na samostatném záznamu, na základě změn katalogizačních pravidel v Dodatcích 2002 je nyní třeba, aby byl založen jeden souborný záznam společný pro všechna tato aktualizovaná vydání včetně vydání původního.

Obr. č. 2 Příklad popisu iterace ve formátu UNIMARC (vybraná pole)

Báze NK001 - Formát SE - Lokální záznam - NEW696.MRC	
Návěští	LDR _ _ _ _ _ nas^^22-----^^^450^
Název, odpově.	200 1 a Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok ... f Petr Pelech
Nakladatel. úd.	210 _ a Olomouc c ANAG d [1997]-^^^^
Úd. fyz. popisu	215 _ a ^^^sv. d 21 cm
P.k ident.č.	301 _ a Jednotlivé sv. mají ISBN
P.k názvu, odp.	304 _ a Součástí názvu je označení běžného roku
P.ke spec.úd.	315 _ a Popsáno podle: 6., dopl. a aktualiz. vyd. za rok 2001 včetně 8., dopl. a aktualiz. vyd. za rok 2003 (vyd. 2004)
P.o periodici.	326 _ a Ročenka
Os. jm.-prim.o.	700 1 a Pelech b Petr 3 ola2003175282 4 070
Sigla, sign.vl.	910 _ a ABA001 k 1996-2003- t n

Pozor! Iteracemi mohou být i aktualizované bibliografické zdroje označované vždy jako 1. vydání (a mající samostatná ISBN). Typickým příkladem jsou například některé publikace z produkce ostravského nakladatelství Sagit – aktualizovaná úplná znění zákonů vycházející v edici ÚZ.

Poznámky:

- 1) *Anglo-americká katalogizační pravidla : druhé vydání, revize 1998 : dodatky 2002 / American Library Association ; [překlad Národní knihovna České republiky]. 1. české vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 2003. [137] s. Název originálu: Anglo-American cataloguing rules, second edition, 1998 revision, amendments 2002 ISBN 80-7050-187-1*

Zuzana Nováková
Národní knihovna ČR

